

Sprengjuárásin á breska sendiráðið í Róm, 1946: Djarfur verknaður pólitíks ofbeldis

Þann 31. október 1946 skalf breska sendiráðið við Porta Pia í Róm af öflugri sprengingu, sem markaði verulega aukningu í herferð pólitíks ofbeldis sem Irgun Zvai Leumi, endurskoðunarsinnaður sionískur hersveitahópur, stóð fyrir. Þessi hryðjuverkaárás, sú fyrsta sinnar tegundar frá Irgun gegn breskum starfsmönnum á evrópskri grundu, undirstrikaði ákveðni hópsins til að ögra breskri stefnu sem takmarkaði innflytjendur gyðinga til umboðslandsins Palestínu. Sprengjuárásin særði tvo einstaklinga, olli óbætanlegum skemmdum á íbúðahlið sendiráðsins og sendi lostbylgjur í gegnum alþjóðasamfélagið, sem varpaði ljósi á alþjóðlegan umfang baráttu gyðinga í Palestínu.

Bakgrunnur: Irgun og baráttan fyrir Palestínu

Irgun, undir forystu Menachems Begin, var herská samtök sem helguðu sig stofnun gyðingaríkis í Palestínu. Þau voru stofnuð á fjórða áratugnum þegar þau skildust frá íhaldssamari Haganah og kröfðust vopnaðs mótstöðu gegn breskri stjórn. Hvíta skjalið breska frá 1939, sem takmarkaði innflytjendur gyðinga til Palestínu verulega, var kveikjupunktur fyrir Irgun, sérstaklega þar sem fréttir af Helfararinnar undirstrikuðu brýna þörf fyrir gyðingaheimili. Frá 1944, undir forystu Begins, hóf Irgun aftur ofbeldisfulla herferð sína og beindi árásum sínum að breskum aðstöðum til að þvinga fram stefnubreytingu.

Breska sendiráðið í Róm var valið sem skotmark vegna þess að Irgun taldi það vera miðstöð „andgyðinglegra ráðabrugga“ sem hindruðu ólöglega innflytjendur gyðinga (Aliyah Bet) til Palestínu. Á þeim tíma voru þúsundir gyðinglegra flóttamanna, margir eftirlifendur Helfararinnar, hýstir í flóttamannabúðum víðs vegar um Evrópu, þar á meðal á Ítalíu, þar sem Irgun fann frjósaman jarðveg fyrir ráðningu.

Árásin: Skipulagning og framkvæmd

Sprengjuárásin var vandlega skipulögð af starfsmönnum Irgun, sem stofnuðu net á Ítalíu með stuðningi staðbundinna andfasískra mótstöðuhópa og meðlima Betar-ungmennafélagsins, endurskoðunarsinnaðs sioníks samtaka. Í mars 1946 stofnuðu meðlimir Irgun, þar á meðal flóttamenn eins og Dov Gurwitz og Tiburzio Deitel, skrifstofu í felum á Via Sicilia í Róm, nærri skrifstofum bandalagsþjóðanna, til að samræma aðgerðir. Einnig voru stofnaðar tvær þjálfunarskólar fyrir skæruliða í Tricase og Ladispoli til að undirbúa nýliða fyrir skemmdarverk.

Að kvöldi 31. október 1946 skiptu starfsmenn Irgun sér í tvo hópa. Annar hópurinn málaði stórt hakkakross á vegg breska ræðismannsskrifstofunnar, ögrandi athöfn sem ætlað var að jafna breska stefnu við kúgun nasista. Hinn hópurinn setti tvær ferðatöskur með 40

kílóum af TNT, búnar tímastillum, á tröppum aðalinngangs sendiráðsins á Via XX Settembre. Bílstjóri tók eftir grunsamlegum ferðatöskunum og fór inn í bygginguna til að tilkynna um þær, en sprengiefnin sprungu áður en nokkrar aðgerðir gátu átt sér stað, sem olli verulegum skemmdum. Íbúðahluti sendiráðsins var eyðilagður án möguleika á viðgerð, en sem betur fer særðust aðeins tveir einstaklingar. Sendiherrann Noel Charles, aðalmarkmiðið, var í fríi, sem bjargaði honum frá árásinni.

Eftirmálar: Rannsóknir og handtökur

Árásin var fljótt kennd við erlenda vígamenn frá umboðslandinu Palestínu. Undir þrýstingi frá bresku ríkisstjórninni hófu ítalska lögreglan, Carabinieri og bandalagsþjóðirnar aðgerðir gegn meðlimum Betar og gyðinglegum flóttamönnum sem grunaðir voru um tengsl við Irgun. Skömmu eftir sprengjuárásina voru þrír grunaðir handteknir, og tveir til viðbótar 4. nóvember. Í desember kom mikilvæg framgangur með uppgötvun á skemmdarverkaskóla Irgun í Róm, þar sem yfirvöld lögðu hald á skammbyssur, skotfæri, handsprengjur og þjálfunarefni. Meðal handtekinna voru Dov Gurwitz, Tiburzio Deitel, Michael Braun, David Viten og lykilmaður, Tavin.

Einn athyglisverður handtekinn, Israel (Ze'ev) Epstein, æskuvinnur Menachems Begin, reyndi að flýja úr haldi 27. desember 1946, en var skotinn í tilrauninni. Bretar kröfðust framsals grunaðra til fangabúða í Erítreu, en ekki allir voru fluttir. Í desember 1946 höfðu fimm af átta handteknum verið leystir úr haldi, og bandaríska bandalagið fyrir frjálsa Palestínu lýsti yfir von um frelsi hinna fanganna.

Ítölsk yfirvöld, sem voru upphaflega ráðvillt, könnuðu einnig aðrar kenningar. Sum ítölsk dagblöð giskuðu á „síóníska hryðjuverkamenn,“ fullyrðingu sem Dr. Umberto Nachon hjá Gyðinga stofnuninni á Ítalíu hafnaði kröftuglega, og hélt því fram að Gyðingar hefðu engan hvöt til slíks athæfis og að Bretar ættu marga alþjóðlega óvini. Skjalasöfn frá 1948 leiddu síðar í ljós grun um þátttöku Ítalska kommúnistaflokksins, þótt engar afgerandi sannanir styðji þessa kenningu.

Áhrif og arfleifð

Sprengjuárásin hafði víðtækar afleiðingar. Hún staðfesti ótta, sem David Petrie hjá MI5 lýsti í maí 1946, um að gyðinglegur hryðjuverkamaður myndi breiðast út fyrir Palestínu. Árásin niðurlægði Breta og ýtti undir strangari innflytjendatakmörkunum á Ítalíu og skráningartímamörk fyrir flóttamenn til 31. mars 1947. Aðgerðir Irgun á Ítalíu urðu fyrir truflunum, sem neyddi þá til að flytja til annarra evrópskra höfuðborga, þar sem þeir héldu áfram árásum, eins og sprengjuárásinni á Sacher-hótelið í Vín, sem var hernaðarhöfuðstöðvar Breta.

Sprengjuárásin setti einnig álag á samband Breta og Ítala og ýtti undir andgyðinglegar tilfinningar í Bretlandi, þar sem almenningsálitið glímdi við djarfleika árásarinnar. Leiðtogar Gyðinga stofnunarinnar fordæmdu sprengjuárásina og tóku fjarlægð frá aðferðum Irgun, en atvikið undirstrikaði skipta eðli gyðinglegra mótstöðuhreyfinga. Ítalski sagnfræðingurinn Furio Biagini hélt síðar fram að djarfar aðgerðir Irgun, ásamt þeim frá

Lehi og Haganah, stuðluðu að lokabrotthvarfi Breta frá Palestínu árið 1948, sem bætti við diplómatískar tilraunir Gyðinga stofnunarinnar.

Líkamleg ör árásarinnar lifðu áfram. Sendiráðsbyggingin, sem Bretar keyptu á 19. öld, var svo illa skemmd að hún var skipt út fyrir nýja byggingu, hannaða af Sir Basil Spence og opnaða árið 1971. Ítalska ríkisstjórnin útvegaði tímabundna gistingu fyrir starfsfólk sendiráðsins í fyrrum búsetu rússnesku prinsessunnar Zinaida Volkonskaya í San Giovanni, sem Bretland keypti formlega árið 1951.

Niðurstaða

Sprengjuárásin á breska sendiráðið í Róm árið 1946 var afgerandi augnablik í herferð Irgun gegn nýlendustefnu Breta. Hún sýndi fram á getu hópsins til að beita valdi út fyrir Palestínu og nýta óreiðu Evrópu eftir stríð til að stuðla að markmiðum sínum. Þótt árásin hafi náð takmörkuðum strax árangri, styrkti hún sionískt mál á heimsvísu og stuðlaði að þrýstingi sem leiddi til stofnunar Ísraels árið 1948. Hins vegar undirstrikaði hún einnig siðferðilegar og stefnumótandi flækjur pólitísku ofbeldis, og skildi eftir umdeilda arfleifð sem heldur áfram að vekja umræður meðal sagnfræðinga og stefnumótenda.